

מפעל נחושת מימי שלמה נתגלה בנחל תמנע

מאת שפי גבאי, סופר, דבר

שלושה תנורים שלמים, יחידים מסוגם בעולם, ששימשו להתכה נחושת במאה העשירית לפני הספירה (תקופת שלמה), נתגלו בימים אלה בנחל תמנע בעמק הערבה, שבו נמצאים מכתות נחושת, מחנות הפקה ומפעלי תעשייה קדומים.

שרידי מפעל הנחושת מימי שלמה

במסכת עתונאים שנתקיימה אתמול בתל-אביב סיפר ד"ר בנו רוטנברג, כי משלחת הערבה מטעם מוזיאון הארץ, שהפרה בנהל תמנע בכל הודש מאי מצאה שני תנורים אלה משנים את כל הדעות ששלטו עד כה בספרות המסאלורית גית ביחס לחכת מחכות בזמנים קדומים. הגילוי החדש עושה את תמנע למקום החשוב ביותר בעור למחקר המסאלורית הקדומה ועשוי למשוך לישראל אנשי מדע רבים מכל רחבי העולם. קרוב לתנורים נמצאו מיתקני תעשייה רבים המראים כי תהליכי הפקת המתכות בזמנים קדומים היו הרבה יותר "אלגנטיים" ממה שכתוב בספרות שלנו.

מאות פיות של מפותחים

התנורים שנתגלו, קטנים יחסית, דומים לסיר בקוטר של 10 סנטימטרים והם הפורים בקרקע החור לית בגובה של חצי מטר. מכפנים הם מצופים בשכבת טיח עבה וסגורים הרמטית. אליהם מחובר צינור הרים שבתוכו הכניסו הקדמונים מנחש מנחש שפיל הגיע עד התנור וליכה את האש. ליד התנורים אלה נמצאו מאות פיות של מפוחים, כן נמצאו סיגני נחושת בגושי שיש גדולים וקטנים.

בסביבה הקרובה נתגלה בית חרושת גדול לשחיקת אבני הנחור, שם שנחצבו מהמכתות הקרובים. המבנים של בית החרושת זה בנויים כאלו בשתי קומות. הקומה התחתונה נבנתה מתחת לפני הקרקע ונראת כי היא נחרטה ברעידת אדמה. אחר כך נאלצו לבנות את מבני התעשייה על שני הקרקע ומכאן התמונה של מבנים דרקור סתיים. בבית החרושת זה נמצאו חלקי תנורים, עפרות נחושת, חמ"ד ריילואי הכרחיים לעשיית הנחור שם, כנז המל (אספלט), מלח-בי שול, ועוד. לא הרחק מבית החרושת נח נמצאו המיתקני שבהם הכינו העובדים את הפחמים לתנורי התכה. את הפחמים הסיקו כנראה מעצי השיטה הגדלים בעמק הערבה. החפירה במקום זה העשירה את המשלחת ב-70 שקים מלאים חרסים אדומים מצויירים. זו הייתה פעם הראשונה שנתגלו כלי-חרם שייצרו האדומים שישי בו בערי-אדום הקרובות. גם הכלים האלה הם מתקופת המלך שלמה, ועתה מחפשי שים החוקרים את הקשר בין האדומיים לבין העברי רים. כליי החרם האלה הם יפים ביותר וכמוהם לא נמצאו עוד עתה בשום מקום בארץ.

מקדש ושרידי קרבנות

הפתעה אחרת שחיקת לחוקרים גילו בניין הרוס, בחוף גל אבנים גדול, מתקופה יותר מארבת, בבניין הקדום נתגלו שלוש מצבות גדולות ולדון קערת-אבן יפה, בהמשך החפירה גם נמצאה אבן גדולה ששימשה להקרבנות קרבנות. מתברר כי מקום זה היה מקדש. ליד הקערה נמצאו שרידי הקרבנות - אפר של עצמות-חיות לא הרחק מכאן נמצא עוד מקדש ובתוכו היו קרני ראמים, עצמות חיות ומספר גדול של כלי-חרם אדומיים. רוטנברג סיפר עוד, כי בית החרושת שנתגלה, ולידו מקדש ומגורים של העובדים, שכנו ליד מקום מאוורר היטב, מקדש מות-הכריתתה של אבני-נחושת-נמ"צאים במרחק של 4-8 קילומטרים מן מקום זה בגיאיות הצרים שבנחל-תמנע, שם החום לוהט וקשה לה

קים בו מפעלים ובתי-מגורים. שתי מטרות שהושגו כאשר יצאה משלחת הערבה ליד דרקה, שמו חברה לנגד. עיניהם שתי מטרות: למצוא בית-חרושת גדול מאוד מימי המקרא כדי לעיבוד סופית על תהליך-ייצור הנחושת בת בימים ההם וכן לקבוע זמן מדויק לעשיית המחכות בערבה, שתי מטרות אלה הושגו.

האחר שחקר, תופס שטח של שבעה דונם, הוא נמצא בסביבת עמוד-שלמה ליד סלע הפטרית. מן האתר נחפרו רק שני דונמים, על החפירות גיבחו גם פרוס' שמעון אפלכאום מאוניברסיטת תל-אביב ופרוס' אלכסנדר לופו מהטכניון בחיפה, השתתפו גם ארבעים מתלמידי מכל ארצות העולם. ביניהם קשים משל בן 70, פנסינור, בשם צבי אשכנזי, כל הצוות החזיק מעמד יפה בתנאי החום הקשים שבמקום, המיבצע נתמך גם על-שם שבמקום, המיבצע נתמך גם על-שם נור האטומי בנהל שורק העמידו את מעבודותיהם לפתרון בעיות הקשורות לחכת מחכות.

ד"ר ק. א. מוסברג, יו"ר יידי מוזיאון הארץ, סיפר, כי כל הימצאים יעמדו בקרוב בביתן מיוחד בקריית המוזיאון בתל-אביב לעיונם של מדעני העולם. בביתן יחיו התנורים, כליי-העבודה, כללי החרם, צילומים, ועוד.

שעות-קיץ

בשירות המדינה

עלפי הודעת נציב שירות המדינה, העומדת להתפרסם היום, יוחזר השנה ההסדר של צימצום שעות העבודה ביחידות המשרדיות של שירות המדינה - 15 ביוני עד ערב ראש השנה.

שעות העבודה באותה תקופה יהיו כלהלן: בימים א', ג' ו'ה' מ' 7.30 עד 2 אחה"צ. בימים ב' ו'ד' מ' 7.30 עד 1 בצהריים ומ' 1.30 עד 7.30 עד 1 בצהריים. בתקופה זו שעות קבלת הקהל בימים א'-ה' מ' 9 עד 12.30 ונר"ס על כך בימים ב' ו'ד' מ' 2.30 עד 3 אחה"צ. ביום ו' לא תהיה כרגיל, קבלת קהל.

נסתיים מחזור

בסמינר לכלכלה

המחזור ה-13 של הסמינר לכלכלה, כלה חברה וקואופרציה, בבית הספר לפעילי הסתדרות, סיים את לימודיו. הסמינר נמשך 8 חדשים ולמדו בו 88 איש, הוא בוצע בשיתוף המרכז לתרבות, חברת העובדים, בית-הספר לקואופרציה וביה"ס לפעילי הסתדרות.

בתגית-הסיום דיברו א. זברסקי, ב. רפפורט, ו. פרומקין, מ. גלבוש בירד בשם ביה"ס לקואופרציה וב. שחר בשם המרכז לתרבות וחבר המרצים. התלמידים מ. רצון, ד. גרינקר ושושנה גמזו העריכו את הידע שרשכו בסמינר זה והודו למארגניו.

"אטלנטיק" ו"חירם"

לאיגוד הדייגים

שתי חברות הדיג, "אטלנטיק" ו"חירם" המפעילות אניות בדיג מרחקים הצטרפו אתמול לאיגוד הדייגים בחיפה ונציגיהם צורפו למסדותיו השונים. שתי חברות הדיג מפעילות שלוש אניות: "עז" גד 1, "עזנד 2" וכן "חירם".

החברה הממשלתית לתירות צויינה לשבח בארה"ב

השבועון האמריקאי הנועד, "סאטרדיי-רביו" העניק ציון לשבח לחברה הממשלתית לתירות עבור סידרת מודעות תעמולה מוצלחת לישראל שהתפרסמו בארצות-הברית. מודעות אלו יפכו מקימות ראשונים בתום החרות, המר דעה המצטיינת "שאוונג" מטעם מערכת השבועון ונשלחו בה חלק 250 ארגוני תירות מוסדות וגופים ציבוריים.

סכסוך עבודה ב"ויטלגו" בת"א

על סכסוך עבודה בבית-החרושת לטוויית צמר סרוג, "ויטלגו" הודו לק אתמול בישיבת מזכירות מר עצת מפעלי תל-אביב-יפו מאת מר. בישיבה נכסר עלידי נציגי ועד העובדים והאגודה, כי הנהלת המפעל מסרבת להיכנס למו"מ על חידוש הסכם עבודה, לסיפוק הדרושות שנקבעו במסגרת מדיניות השכר של ההסתדרות לשנת 1964, על מוצד השכיתה - שתוכרו אם הנהלת המפעל תעמוד בסירור בה - יחליטו נציגי ועד העובדים, האגודה וחבר מזכירות המר עצה מ. וילברמן.

שביתה במית חרושת לנערייב, מנורה

מזכירות מועצה הפועלים החליטה אתמול על שביתה בבית-החרושת לנערייב, "מנורה". השביתה אושרה מאחר שבעל בית-החרושת אינו מקיים סעיפי הסכם העבודה עליו חתם וכן פיטר חבר ועד העובדים מעבודתו, ללא בירור עם הוועד והאגודה, מועד השביתה ייקבע על-ידי נציגי ועד האגודה, ועד העובדים וחבר המזכירות מ. וילברמן.

לפני כנסוך עבודה ב"אשמורת"

כן החליטה המזכירות על שביתה תת השומרים המועסקים בחברת "אשמורת", שהנהלתה מסרבת לשלם את התוספת של 3% בהתאם למדיניות המקצועית של ההסתדרות והתעריף שנקבע לשומרים. מועד השביתה ייקבע על-ידי חבר המזכירות ג. קורלנדר וועד האגודה.

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים לאורך חופי ישראל. החברה הקנדית, "פטרקנה" התחיל בקרוב בעריכת בדיקות סייסמיות, שיימשכו שבוע ימים, שר השיכון והפיתוח י. אלמוגי הרשה לחברה, בתוקף סמכותו לפי חוק הנפט, לערוך את הבדיקות, והי ממשלה אישרה אתמול בישיבתה את מתן הרשות.

הממשלה הסילה על ועדה ביד משרדית לבחון את מידת הנוקשתימושי הנפט עלולים לגרום לדיג ולקבוע את הפיצויים שיתיה על "פטרקנה" לשלם לדייגים.

בוועדה זו ישתתפו נציגים ממש"ר די הפיתוח, האוצר, החקלאות, הי משפטים והתחבורה.

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים לאורך חופי ישראל. החברה הקנדית, "פטרקנה" התחיל בקרוב בעריכת בדיקות סייסמיות, שיימשכו שבוע ימים, שר השיכון והפיתוח י. אלמוגי הרשה לחברה, בתוקף סמכותו לפי חוק הנפט, לערוך את הבדיקות, והי ממשלה אישרה אתמול בישיבתה את מתן הרשות.

הממשלה הסילה על ועדה ביד משרדית לבחון את מידת הנוקשתימושי הנפט עלולים לגרום לדיג ולקבוע את הפיצויים שיתיה על "פטרקנה" לשלם לדייגים.

בוועדה זו ישתתפו נציגים ממש"ר די הפיתוח, האוצר, החקלאות, הי משפטים והתחבורה.

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים לאורך חופי ישראל. החברה הקנדית, "פטרקנה" התחיל בקרוב בעריכת בדיקות סייסמיות, שיימשכו שבוע ימים, שר השיכון והפיתוח י. אלמוגי הרשה לחברה, בתוקף סמכותו לפי חוק הנפט, לערוך את הבדיקות, והי ממשלה אישרה אתמול בישיבתה את מתן הרשות.

הממשלה הסילה על ועדה ביד משרדית לבחון את מידת הנוקשתימושי הנפט עלולים לגרום לדיג ולקבוע את הפיצויים שיתיה על "פטרקנה" לשלם לדייגים.

בוועדה זו ישתתפו נציגים ממש"ר די הפיתוח, האוצר, החקלאות, הי משפטים והתחבורה.

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים לאורך חופי ישראל. החברה הקנדית, "פטרקנה" התחיל בקרוב בעריכת בדיקות סייסמיות, שיימשכו שבוע ימים, שר השיכון והפיתוח י. אלמוגי הרשה לחברה, בתוקף סמכותו לפי חוק הנפט, לערוך את הבדיקות, והי ממשלה אישרה אתמול בישיבתה את מתן הרשות.

הממשלה הסילה על ועדה ביד משרדית לבחון את מידת הנוקשתימושי הנפט עלולים לגרום לדיג ולקבוע את הפיצויים שיתיה על "פטרקנה" לשלם לדייגים.

בוועדה זו ישתתפו נציגים ממש"ר די הפיתוח, האוצר, החקלאות, הי משפטים והתחבורה.

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים לאורך חופי ישראל. החברה הקנדית, "פטרקנה" התחיל בקרוב בעריכת בדיקות סייסמיות, שיימשכו שבוע ימים, שר השיכון והפיתוח י. אלמוגי הרשה לחברה, בתוקף סמכותו לפי חוק הנפט, לערוך את הבדיקות, והי ממשלה אישרה אתמול בישיבתה את מתן הרשות.

הממשלה הסילה על ועדה ביד משרדית לבחון את מידת הנוקשתימושי הנפט עלולים לגרום לדיג ולקבוע את הפיצויים שיתיה על "פטרקנה" לשלם לדייגים.

בוועדה זו ישתתפו נציגים ממש"ר די הפיתוח, האוצר, החקלאות, הי משפטים והתחבורה.

חיל-הים יסייע לחברה קנדית לחפש נפט מתחת למים לאורך חופי ישראל. החברה הקנדית, "פטרקנה" התחיל בקרוב בעריכת בדיקות סייסמיות, שיימשכו שבוע ימים, שר השיכון והפיתוח י. אלמוגי הרשה לחברה, בתוקף סמכותו לפי חוק הנפט, לערוך את הבדיקות, והי ממשלה אישרה אתמול בישיבתה את מתן הרשות.

הממשלה הסילה על ועדה ביד משרדית לבחון את מידת הנוקשתימושי הנפט עלולים לגרום לדיג ולקבוע את הפיצויים שיתיה על "פטרקנה" לשלם לדייגים.